Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*

Development of Guidance Activities to Promote Skills in Collaboration, Teamwork and Leadership among Leaders of Students' Clubs of Sukhothai Thammathirat Open University

วัลภา สบายยิ่ง (Wunlapa Sabaiying)**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาองค์ประกอบของทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2) พัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะดังกล่าว และ (3) เปรียบเทียบทักษะดังกล่าว ของผู้นำชมรมนักศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระยะก่อนและหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

รูปแบบการวิจัย คือ การวิจัยและพัฒนา โดยมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม วัดก่อนและหลังการทดลอง ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษา โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ระยะที่ 2 พัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะดังกล่าว และระยะที่ 3 ทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาทักษะดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้นำชมรมนักศึกษา จำนวน 56 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 28 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แบบสนทนากลุ่มสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมนักศึกษา และผู้นำชมรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษา (3) แบบสอบถามทักษะด้านความร่วมมือ แบบสอบถามการทำงานเป็นทีม และแบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษา มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .968, .974 และ .968 ตามลำดับ ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบค่าที และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ผลการวิจัยที่พบว่า 1) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของ (1) ความร่วมมือ มี 2 องค์ประกอบคือ การร่วมมือดำเนินงานของชมรมนักศึกษา และการแสดงพฤติกรรมความร่วมมือ สามารถอธิบายความแปรปรวนรวมของตัวแปรทั้งหมดได้ร้อยละ 71.81 (2) การทำงานเป็นทีม ซึ่งมีองค์ประกอบเดียวเป็นการให้ความหมายเป็นองค์รวมไม่สามารถแยกเป็นองค์ประกอบได้ สามารถอธิบายความแปรปรวนรวมของตัวแปรทั้งหมดได้

---

* เผยแพร่งานวิจัย

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
Assistant Professor, Dr., School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University. ,
Email : wunlapa.sab@stou.ac.th

ร้อยละ 71.86 (3) ภาวะผู้นำ มี 2 องค์ประกอบ คือ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของผู้นำ และความสามารถนำทีมไปสู่เป้าหมาย สามารถอธิบายความแปรปรวนรวมของตัวแปรทั้งหมดได้ร้อยละ 70.00 2) การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา เพื่อส่งเสริมทักษะความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ มี 12 กิจกรรม มีค่าความสอดคล้องและความเหมาะสมอยู่ในระดับมากต่อการพัฒนาเพื่อส่งเสริมทักษะ ค่าเฉลี่ย 2.90, 2.91 จากคะแนนเต็ม 3 และ 3) ผลในระยะการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว มีดังนี้ (1) ก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ผู้นำชมรมนักศึกษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีระดับความร่วมมือในการทำงาน การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ไม่แตกต่างกัน (2) หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว กลุ่มทดลองมีระดับความร่วมมือในการทำงาน การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ ผู้นำชมรมนักศึกษา

Abstract

The purpose of this research aims to: (1) study the skills components regarding collaboration, teamwork, and leadership of leaders of students' clubs of Sukhothai Thammathirat Open University (STOU); (2) develop a set of guidance activities to promote such skills; and (3) compare such skills of student leaders between the experimental group and the control group, before and after the intervention.

The research employed a research and development design consisted of two phases: Phase 1- the study of the skills components regarding collaboration, teamwork, and leadership on 400 sampled student leaders; Phase 2- the development of a set of guidance activities to promote such skills; and Phase 3- the intervention using the set of guidance activities on 56 student leaders that classified into the experimental and control groups respectively with 28 samplings for each group which determined by multistage random sampling. The instruments used in the research were: (1) group discussion form for STOU faculty members serving as students' clubs advisors and leaders of the student clubs; (2) a set of guidance activities to promote skills in collaboration, teamwork, and leadership; and (3) questionnaire about such skills with reliability coefficients of .968, .974 and .968 respectively. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test and exploratory factor analysis.

The results: 1) the exploratory factor analysis of (1) the collaboration suggest 2 components as collaboration in conducting the student clubs' activities and collaborative behavior of the student leaders, both of which explain total variances by 71.81%, (2) the teamwork suggest 1 component as a whole which cannot be categorized into subsets and can explain total variances by 71.86%, (3) the leadership suggest 2 components as the student

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

leaders' personality traits and the ability to lead the team to its goal, which explain total variances by 70.00%; 2) the development of a set of guidance activities shows high level of congruency and appropriateness of 12 activities with the development of the skills with mean value of 2.90 and 2.91 respectively out of 3; and 3) the intervention reveals (1) the student leaders' level of skills in collaboration, teamwork, and leadership were not significantly different between the experimental group and the control group prior to the intervention, (2) all three skills of the experimental group were statistically higher than the control group at 0.05 significant level after the intervention.

Keywords: Collaboration, Teamwork, Leadership, Leaders of student's club

บทนำ

ผลจากการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ สังคม และสถานการณ์สังคม ส่งผลให้ทุกประเทศทั่วโลกกำหนดทิศทางการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศตนให้มีทักษะและสมรรถนะระดับสูงมีความสามารถเฉพาะทางมากขึ้น การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคนดังกล่าว โดยมุ่งเน้นให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ทั้งนี้ทักษะของประชาชนที่สำคัญและจำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 จะต้องประกอบไปด้วย 3Rs + 8Cs + 2Ls (ศศิตา เพลินจิต, 2558) ได้แก่ ทักษะด้านการอ่าน (Reading), ทักษะด้านการเขียน (Writing), ทักษะทางคณิตศาสตร์ (Arithmetic), ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking & Problem Solving), ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity & Innovation), ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork & Leadership), ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural Understanding), ทักษะด้านการสื่อสารข้อมูลสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ (Communication, Information & Media Literacy), ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing & Media Literacy), ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career& Learning Self-Reliance), ทักษะการยอมรับและเข้าใจการเปลี่ยนแปลง (Change), ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills), ทักษะความเป็นผู้นำ (Leadership)

หนึ่งในทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ข้างต้นที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ได้แก่ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ โดยทักษะด้านความร่วมมือ หมายถึง ความร่วมมือร่วมใจในการศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันโดยสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการเรียนรู้ของแต่ละคน สนับสนุนให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จนบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยหลักการของการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) ได้แก่ การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด การมีความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การมีทักษะในการทำงานกลุ่มย่อย และการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มเพื่อให้กลุ่มเกิดการ

เรียนรู้และปรับปรุงการทำงาน ทั้งนี้สิ่งที่สำคัญเป็นอย่างมากของทักษะด้านความร่วมมือ คือ การเปิดใจยอมรับความแตกต่างทางความคิด เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม รวมไปจนถึงความแตกต่างทางร่างกาย เป็นทักษะในการสร้างเป้าหมายร่วมกันเพื่อกระทำภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ (ภาสกร เตือประโคน, 2561) ทักษะด้านต่อมาได้แก่ ทักษะการทำงานเป็นทีมนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ดังปรากฏความในพระราชดำรัสแห่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุยเดช รัชกาลที่ 9 ความว่า “การทำงานให้สำเร็จขึ้นอยู่กับความสามารถสองอย่างเป็นสำคัญ คือสามารถในการใช้วิชาความรู้อย่างหนึ่ง สามารถในการประสานสัมพันธ์กับผู้อื่นอีกอย่างหนึ่ง ทั้งสองประการนี้ต้องดำเนินคู่กันไป และจำเป็นต้องกระทำด้วยความสุจริตกาย สุจริตใจ ด้วยความคิด ความเห็นที่เป็นอิสระ ปราศจากอคติ และด้วยความถูกต้องตามเหตุตามผลด้วย จึงจะช่วยให้งานบรรลุจุดหมายและประโยชน์ที่พึงประสงค์โดยครบถ้วน" (วิจารณ์ พานิช, 2560)

ทักษะด้านสุดท้าย ได้แก่ ทักษะภาวะผู้นำ (Leadership Skills) เป็นกระบวนการใช้ความสามารถและความชำนาญในการปฏิบัติงานตามหน้าที่การบริหารงานในองค์กรให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล การพัฒนาทักษะภาวะผู้นำจะช่วยให้ผู้นำมีความเข้าใจในประสบการณ์และเข้าใจคุณค่าของความเป็นผู้นำในตัวเอง (กรรณิกา เรดมอนด์, 2559) เป็นกระบวนการที่ผู้นำช่วยสร้างความชัดเจนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้รับรู้ว่าอะไรคือความสำคัญ ให้ภาพความเป็นจริงขององค์กรแก่ผู้อื่น ช่วยให้มองเห็นทิศทางและจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจนภายใต้ภาวะความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2545)

จากข้อมูลโครงการของกองแผนงานฝ่ายกิจการนักศึกษาสำนักบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา (กองแผนงาน, 2557-2561) พบว่า มีโครงการรณรงค์และฟื้นฟูชมรมนักศึกษามาโดยตลอด เนื่องจากขาดการถ่ายโอนความรับผิดชอบให้กับผู้นำรุ่นต่อมา และจากประสบการณ์ที่ผู้วิจัยได้เป็นที่ปรึกษาชมรมนักศึกษาของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การจัดกิจกรรมของชมรมนักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาด้านขาดความร่วมมือในการทำงานโดยสมาชิกในชมรมไม่สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีม ผู้นำและกรรมการชมรมขาดทักษะภาวะผู้นำ ซึ่งหากมีการพัฒนาทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ให้แก่บรรดาผู้นำ กรรมการ รวมถึงสมาชิกในชมรมแล้ว ย่อมจะทำให้ชมรมได้ดำเนินการกิจกรรมได้ดียิ่งขึ้น และยังจะส่งผลให้ทั้งบุคลากรและชมรมได้รับการพัฒนาโดยตรง อันเป็นการเตรียมความพร้อมให้บุคลากรในชมรมให้มีความรู้ความสามารถเท่าทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

ชุดกิจกรรมแนะแนว เป็นเครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนวหลาย ๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายทางการแนะแนวโดยชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย (1) คำชี้แจงและการเตรียมการของผู้ให้บริการ (2) แผนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งระบุสื่อ ใบงาน ใบความรู้ หรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรมไว้ในแต่ละแผน อาจเป็นกรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ สื่อสังคมออนไลน์ คลิปวีดิโอ มัลติมีเดีย และฝึกหัดก่อนเรียนและหลังเรียน โดยจัดไว้เป็นชุดกล่องหรือซอง จะบรรจุคู่มือครู คู่มือนักเรียนและสื่อประกอบการจัดกิจกรรมแต่ละเรื่อง (3) คำชี้แจงการใช้เครื่องมือตรวจสอบพฤติกรรมที่เป็นผลจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนั้น ๆ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2545) เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนา สร้างเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับทุกกลุ่มคนทั้งเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ ในขอบข่าย ด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม โดยมีรูปแบบและเทคนิค

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

หลากหลาย อาจเป็นกิจกรรมแนะแนวโดยตรงหรือผสมผสานในการเรียน การสอน การฝึกอบรม ประชุมสัมมนา ทั้งรายบุคคลและกลุ่มจากเอกสารงานวิจัยที่ได้ศึกษา พอสรุปถึงความสำคัญของชุดกิจกรรมแนะแนว ได้ว่าเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาป้องกันปัญหาและแก้ปัญหาของผู้รับบริการทั้งเด็ก วัยรุ่นและผู้ใหญ่ให้ครอบคลุมทั้ง 3 ขอบข่าย คือ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแนะแนว

การดำเนินกิจกรรมแนะแนวให้มีประสิทธิภาพนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการกำหนดขั้นตอนอย่างเป็นระบบมีผู้กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแนะแนวไว้ดังนี้

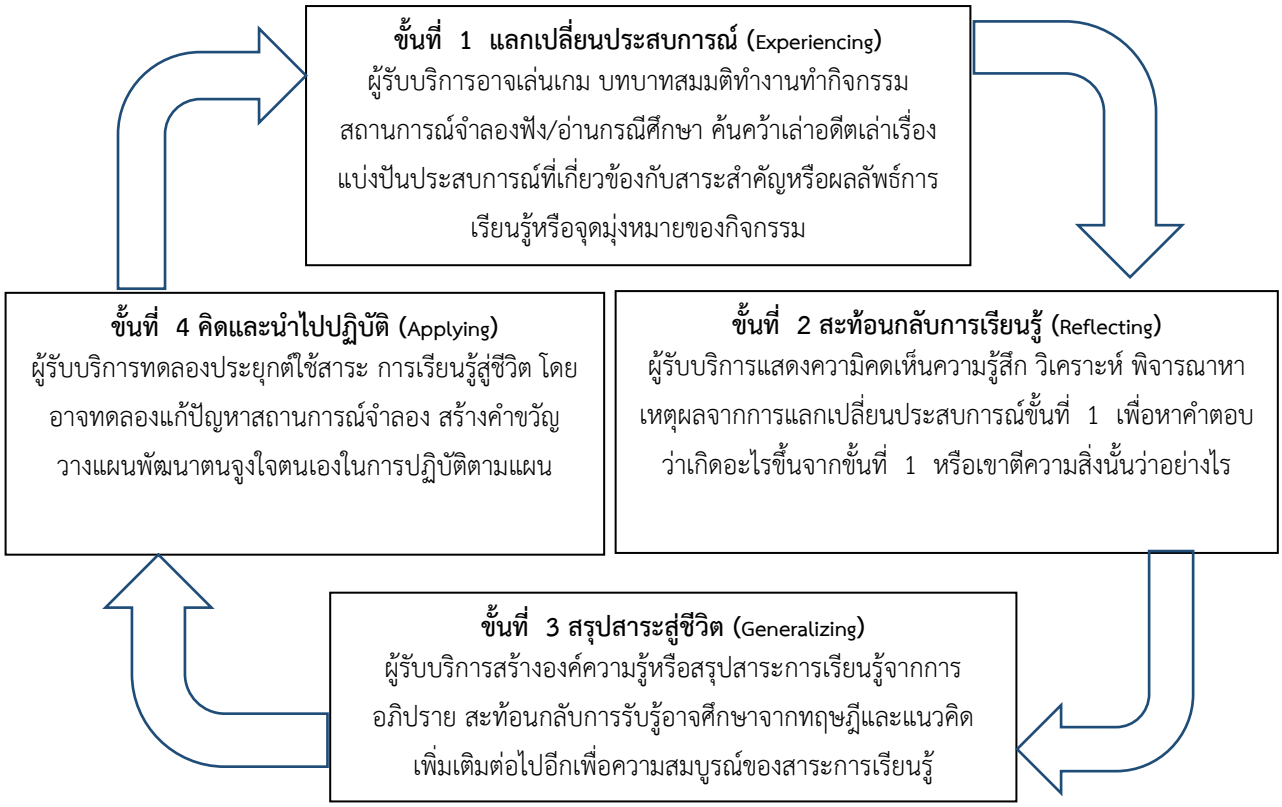
สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545 : 48-50) ได้แสดงขั้นตอนและวงจรกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ดัดแปลงมาจาก Luckner และ Nadler มี 4 ขั้น (ERGA) คือ ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Experiencing) ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้ (Reflecting) ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต (Generalizing) ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ (Applying) ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบให้มีความสอดคล้องกับ เนื้อหาวิชา วัตถุประสงค์ กิจกรรม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจัดทำในลักษณะของสื่อประสม ประกอบไปด้วย คู่มือครู และโปรแกรมกิจกรรม โดยใช้เทคนิควิธีการต่างๆ เช่น เกมการอภิปราย กรณีตัวอย่าง การแสดงบทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง ตลอดจนการใช้สื่อและอุปกรณ์ที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหาหรือกิจกรรม ซึ่งนักการศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับว่าการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะเสริมสร้างผู้รับบริการทั้งกระบวนการคิดและการปฏิบัตินำไปสู่การปรับเปลี่ยนและพัฒนาพฤติกรรม ซึ่งผู้ให้บริการต้องกระตุ้นให้ผู้รับบริการได้เป็น “ผู้ร่วมทำกิจกรรม” ไม่ใช่ “ผู้สังเกตการณ์” ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้รับบริการมีอารมณ์ร่วมสนุกสนานมีชีวิตชีวาโดยอาจใช้เกม เพลง นิทาน ข่าวกรณีศึกษา ฯลฯ เป็นสื่อนำทางในการจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Experiencing) ผู้รับบริการเล่นเกม บทบาทสมมติ ทำงานทำกิจกรรม สถานการณ์จำลองฟังหรืออ่านกรณีศึกษาค้นคว้า เล่าอดีตเล่าเรื่องแบ่งปันประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญหรือผลลัพธ์การเรียนรู้หรือจุดมุ่งหมายของกิจกรรม

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้ (Reflecting) ผู้รับบริการแสดงความคิดเห็นความรู้สึก วิเคราะห์พิจารณาหาเหตุผล จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ขั้นที่ 1 เพื่อหาคำตอบว่าเกิดอะไรขึ้นจากขั้นที่ 1 นั้นหรือเขาตีความสิ่งนั้นว่าอย่างไร

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต (Generalizing) ผู้รับบริการสร้างองค์ความรู้หรือสรุปสาระการเรียนรู้จากการอภิปรายสะท้อนกลับการรับรู้อาจศึกษาจากทฤษฎีและแนวคิดเพิ่มเติมต่อไปอีกเพื่อความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิต

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ (Applying) ผู้รับบริการทดลองประยุกต์ใช้สาระการเรียนรู้สู่ชีวิตโดยอาจทดลอง แก้ปัญหา สถานการณ์จำลอง สร้างคำขวัญ วางแผนพัฒนาตน จูงใจตนเอง ในการปฏิบัติตามแผน ซึ่งขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมจากขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 4 อาจมีความต่อเนื่องคาบเกี่ยวกันจนแยกไม่ออกหรือบางครั้งมีการสลับขั้นตอนอธิบายโดยภาพ

แสดงขั้นตอนและวงจรกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

ที่มา : สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545, น. 50) “แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว” ในประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องและกิจกรรมแนวหน่วยที่ 9 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะพัฒนาความพร้อมให้แก่กลุ่มบุคคลดังกล่าว ด้วยการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักตัวเองและสิ่งแวดล้อม ให้บุคคลสามารถแก้ไขปัญหาและสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุข มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต พร้อมพัฒนาตนเองจนถึงขีดสุดในทุกด้าน (วัชรี ทรัพย์มี, 2531) โดยเน้นการพัฒนาทักษะในด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงาน พร้อมที่จะก้าวสู่โลกศตวรรษ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและความสุข

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะของผู้นำชมรมนักศึกษา

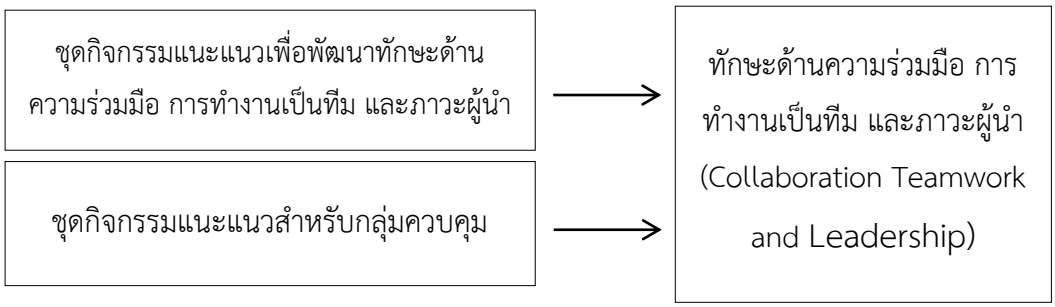
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมระยะก่อนการทดลอง และระยะหลังการทดลอง

สมมติฐานการวิจัย

1. ก่อนการทดลอง ผู้นำชมรมนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีระดับความร่วมมือในการทำงาน การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ไม่แตกต่างกัน

2. หลังการทดลอง ผู้นำชมรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชในกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวที่สร้างขึ้น มีระดับความร่วมมือในการทำงานการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำสูงกว่ากลุ่มควบคุม

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยมีรูปแบบการวิจัยแบบสองกลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง (Non-Randomized two Group Pretest - Posttest Design)

ประชากร ผู้นำชมรมนักศึกษา ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ขมรมนักศึกษาใน 76 จังหวัด จากศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัย 10 แห่ง จำนวน 1,140 คน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้นำชมรมนักศึกษาพื้นที่ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. นครนายก จำนวน 56 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Stage Random Sampling)

ตัวแปรต้น ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำของผู้นำ

ตัวแปรตาม ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำของผู้นำ

เครื่องมือในการวิจัย

1. แบบสนทนากลุ่ม

1.1 สนทนากลุ่มอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมที่เป็นผู้แทนใน 10 กลุ่ม ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. 10 แห่ง เพื่อให้ข้อมูลเบื้องต้นและให้ความเห็นเกี่ยวกับการร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ

1.2 สนทนากลุ่มผู้นำชมรมนักศึกษาจาก 1 กลุ่มศูนย์วิทยพัฒนา ตัวแทนจาก 8 จังหวัด ๆ ละ 2 คน รวม 16 คน เพื่อให้ความเห็นและข้อมูลเกี่ยวกับความร่วมมือ

2. ชุดกิจกรรม

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2.1 ศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมประเภทวิธีการและเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

2.2 สนทนากลุ่มอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมที่เป็นผู้แทนใน 10 กลุ่ม ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. 10 แห่ง เพื่อให้ข้อมูลเบื้องต้นและให้ความเห็นเกี่ยวกับการร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ

2.3 สนทนากลุ่มผู้นำชมรมนักศึกษาจาก 1 กลุ่มศูนย์วิทยพัฒนา ตัวแทนจาก 8 จังหวัด ๆ ละ 2 คน รวม 16 คน เพื่อให้ความเห็นและข้อมูลเกี่ยวกับความร่วมมือ

2.4 นำค่าองค์ประกอบที่ได้วิเคราะห์มาเป็นหลักในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว โดยด้านที่ 1 ความร่วมมือ มี 2 องค์ประกอบคือ การร่วมมือดำเนินงานของชมรมนักศึกษา และการแสดงพฤติกรรมความร่วมมือ ด้านที่ 2 การทำงานเป็นทีม ซึ่งมีองค์ประกอบเดียวเป็นการให้ความหมายเป็นองค์รวม ไม่สามารถแยกเป็นองค์ประกอบได้ ด้านที่ 3 ภาวะผู้นำ มี 2 องค์ประกอบ คือ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของผู้นำ และความสามารถนำทีมไปสู่เป้าหมาย

2.5 ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้น มี 12 กิจกรรม ดังนี้ 1) รักแรกพบ 2) กลุ่มพวกเรา 3) ความร่วมมือ เกมลอดห่วง 4) ความร่วมมือ เกมจระเข้ขวางคลอง 5) การทำงานเป็นทีม 1 เกมส่งหัวใจ 6) การทำงานเป็นทีม 2 เกมแพบก 7) การเป็นผู้นำ 1 เกมสร้างจรวด 8) การเป็นผู้นำ 2 เกมสะพานมรณะ 9) ผลิตโปสเตอร์การเรียนรู้ 10) สะท้อนตัวเรา 11) ชมรมของเรา 12) ขอบคุณ

2.6 นำกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณาระดับความสอดคล้อง และความเหมาะสม โดยทั้ง 12 กิจกรรม ระดับความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนน 2.96 เต็ม 3.00 มีความเหมาะสมระดับมาก ค่าคะแนน 2.98 เต็ม 3.00

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

2.7 นำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญในการทดลองใช้กับผู้นำชมรมนักศึกษา จำนวน 19 คน โดยผู้นำชมรมนักศึกษาให้ความเห็นในความสอดคล้องของกิจกรรมที่จัดกับทักษะทั้ง 3 ด้าน มีคะแนนความสอดคล้องระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.89 จากคะแนนเต็ม 3 ในคะแนนความเหมาะสมของกิจกรรมมีระดับความเหมาะสมมาก ค่าเฉลี่ย 2.89 คะแนนเต็ม 3.00 แสดงถึงกิจกรรมแนะแนวที่สามารถนำไปใช้ในการทดลองต่อไปได้

3. แบบสอบถาม

โดยมีแบบสอบถามทักษะความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ชมรมนักศึกษามีวิธีการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมประเภท วิธีการและเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

3.2 สร้างแบบสอบถามทักษะด้านทักษะความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ เป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Seal) 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้นำชมรมนักศึกษา ตอนที่ 2 ทักษะความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษา มาตรวัดมีด้านละ 20 ข้อ รวม 60 ข้อ

3.3 หาคุณภาพของแบบสอบถามโดยหาความตรงเชิงเนื้อหาได้ นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อให้ความเห็นความสอดคล้องของข้อคำถามและโครงสร้างแล้วนำไปหาค่า ความสอดคล้อง (Index of Concruence) ได้ค่าด้านที่ 1 ระหว่าง .60 ถึง 1.00 ด้านที่ 2.60 ถึง 1.00 ด้านที่ 3.80 ถึง 1.00 ข้อคำถามอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ทุกข้อ (เกณฑ์ที่ยอมรับได้ .50 ขึ้นไป)

3.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้นำชมรมนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเที่ยงด้านที่ 1 เท่ากับ .96 ด้านที่ 2 เท่ากับ .96 ด้านที่ 3 เท่ากับ .97 เป็นค่าความเที่ยงที่สูงกว่าเกณฑ์สามารถนำแบบสอบถามไปใช้ได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็น การวิจัยและพัฒนา โดยมีรูปแบบการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) แบบวัดก่อนและหลังการทดลอง (Non-Randomized Control – Group Pretest Posttest Design) มีรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

1. การสนทนากลุ่มอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมนักศึกษาจากกลุ่มศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. 10 แห่ง ๆ ละ 1 คน รวม 10 คน และกลุ่มผู้นำชมรมนักศึกษา สุ่มจากศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. 1 ศูนย์ฯ คือ ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. อุบลราชธานี โดยมีผู้นำชมรมนักศึกษาจาก 8 จังหวัด ๆ 2 คน รวม 16 คน

2. ทดลองใช้เครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชมรมนักศึกษา จำนวน 30 คน หลังจากนั้น เก็บข้อมูลจากผู้นำชมรมนักศึกษา จำนวน 400 คน จากผู้นำชมรมนักศึกษาของศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. ที่รับผิดชอบ 10 แห่ง

ละ 40 คน แล้วนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบของทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

3. พัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ส่งชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และแบบสอบถามทักษะด้านความร่วมมือ แบบสอบถามการทำงานเป็นทีมและแบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านพิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสม

4. ทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 19 คน

5. นำชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชไปใช้กับกลุ่มทดลอง จำนวน 28 คน กลุ่มควบคุม จำนวน 28 คน ซึ่งใช้ในกิจกรรมแนะแนวปกติเป็นการบรรยายและสื่อ power point จำนวน 12 ครั้ง

รูปแบบ Non-Randomized Control-Group Pretest Posttest Design

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
E	T_1	X	T_2
C	T_1	-	T_2

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) โดยวิธีการจัดองค์ประกอบหลัก (Principal Component analysis) และหมุนแกนองค์ประกอบตั้งฉากด้วยวิธีแวริแมกซ์ (Varimax) พบว่า ผลการทดสอบความเหมาะสมของชุดตัวแปรที่ทำการศึกษา โดยการวิเคราะห์ Kaiser Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy : KMO

1.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจด้านทักษะความร่วมมือ มีค่า KMO เท่ากับ 0.94 ซึ่งมากกว่า 0.80 แสดงว่าตัวแปรชุดนี้มีความเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบในระดับดีมาก ตามเกณฑ์ของ Kim and Mueller (อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) และผลการทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity พบว่าตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 แสดงว่าตัวแปรต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบได้ ดังแสดงในตารางที่ 1

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ตารางที่ 1 แสดงการวัดค่า KMO และการทดสอบ Bartlett's test ด้านทักษะความร่วมมือ

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy		0.94
Approx. Chi-Square		8863.298
Bartlett's Test of Sphericity	Df	190
	Sig	.000

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจด้วยวิธีหมุนแกนวิธีแวริแมกซ์ (Varimax) ด้านทักษะความร่วมมือ

องค์ประกอบ	องค์ประกอบ		ค่าการร่วม (Communalities)
	1	2	
1. ข้าพเจ้าเข้าร่วมวางแผนการดำเนินงานของชมรมนักศึกษา		.797	.64
2. ข้าพเจ้าเห็นความสำคัญของการร่วมวางแผนการดำเนินงานของชมรมนักศึกษา		.762	.60
3. ชมรมของของข้าพเจ้ามีการวางแผนทำงานของชมรม		.794	.79
4. แผนงานชมรมที่ร่วมกันคิดนำไปสู่การปฏิบัติทุกโครงการ		.816	.80
5. คณะกรรมการชมรมร่วมกันประเมินผลของแผนการดำเนินงาน		.786	.80
6. คณะกรรมการในชมรมมีการทำงานด้วยกันอย่างราบรื่น	.506	.717	.77
7. คณะกรรมการชมรมมีการประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ	.655		.62
8. คณะกรรมการชมรมประสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเป็นอย่างดี	.676		.63
9. คณะกรรมการชมรมประสานเครือข่ายชมรมต่างๆ เป็นอย่างดี	.823		.74
10. คณะกรรมการมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานเพื่อส่วนรวม	.813		.73
11. คณะกรรมการชมรมการยอมรับแล้ว มีความพึงพอใจผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	.838		.76
12. คณะกรรมการชมรมทุกคนมีความอดทนเพื่อให้ได้มาซึ่งเป้าหมายของชมรม	.818		.68
13. คณะกรรมการชมรมร่วมกันดำเนินการติดตามผลการ	.845		.75

องค์ประกอบ	องค์ประกอบ		ค่าการร่วม (Communalities)
	1	2	
ดำเนินงานตามแผน			
14. คณะกรรมการชมรมร่วมกันติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ	.818		.74
15. คณะกรรมการชมรมมีการกระตุ้นเตือนผู้รับผิดชอบแต่ละฝ่ายในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย	.781		.69
16. คณะกรรมการชมรมร่วมกันปรับแผนการดำเนินงาน เมื่อมีสถานการณ์จำเป็นใหม่เข้ามา	.790		.71
17. คณะกรรมการชมรมร่วมกันนำผลการประเมิน มาปรับปรุงการดำเนินงาน	.734	.508	.79
18. คณะกรรมการมีการพัฒนาวิธีดำเนินงานร่วมกันทุกปี	.694		.72
19. คณะกรรมการร่วมกันปรับปรุงข้อผิดพลาดในการทำงานปีที่ผ่านมา	.660		.63
20. ชมรมมีความร่วมมือกันในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	.777		.71
% of Variance	45.23	26.58	
Eigenvalues	12.43	1.93	

ผลการจัดตัวแปรเข้าองค์ประกอบพบว่าตัวแปรที่วิเคราะห์ทั้งหมด 20 ตัวแปร สามารถจัดองค์ประกอบได้ 2 องค์ประกอบ มีค่าไอแกน (Eigen value) เกิน 1.00 ซึ่งแต่ละองค์ประกอบสามารถอธิบายความผันแปรได้ทั้ง 20 ตัวแปร ทั้ง 2 องค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนรวมของ ตัวแปรทั้งหมดได้ร้อยละ 71.81 โดยองค์ประกอบที่ 1 สามารถอธิบายได้ร้อยละ 45.23 องค์ประกอบที่ 2 สามารถอธิบายได้ร้อยละ 26.58

1.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจด้านการทำงานเป็นทีม มีค่า KMO เท่ากับ 0.95 ซึ่งมากกว่า 0.80 แสดงว่าตัวแปรชุดนี้มีความเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบในระดับดีมาก ตามเกณฑ์ของ Kim and Mueller และผลการทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity พบว่าตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 แสดงว่าตัวแปรต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบได้ ดังแสดงในตารางที่ 3

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ตารางที่ 3 แสดงการวัดค่า KMO และการทดสอบ Bartlett's test ด้านการทำงานเป็นทีม

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy		.95
Approx. Chi-Square		9987.04
Bartlett's Test of Sphericity	Df	190
	Sig	.000

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจด้วยวิธีหมุนแกนวิธีแวริแมกซ์ (Varimax) ด้านการทำงานเป็นทีม

องค์ประกอบ	**องค์ประกอบ 1 ค่าการร่วม (Communalities)**
1. ชมรมมีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน	.72
2. ชมรมมีการติดต่อสื่อสารกับคณะกรรมการอย่างใกล้ชิด	.70
3. บุคคลในชมรมมีการพูดถึงปัญหาต่าง ๆ ในการทำงานเป็นทีมกับประธานชมรมอย่างอิสระ	.72
4. เมื่อมีข้อผิดพลาดเพื่อน ๆ ในชมรมจะร่วมมือกันแก้ไขปัญหา	.65
5. ชมรมมีบรรยากาศความเป็นมิตรในการทำงานร่วมกัน	.68
6. ทุกคนในทีมเต็มใจรับฟัง และพิจารณาความเห็นตามข้อเสนอ	.78
7. ทุกคนในชมรมมีส่วนช่วยเพื่อนๆ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ในการทำงานเป็นทีม	.83
8. ทุกคนในชมรมช่วยเหลือกันเพื่อให้ทีมประสบความสำเร็จ	.68
9. ในชมรมได้จัดให้มีการนำทักษะความรู้ความสามารถของแต่ละคนมาใช้ร่วมกันทำงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด	.78
10. ชมรมของข้าพเจ้า มีความร่วมมือการทำงานเป็นทีมอย่างดี	.79
11. ข้าพเจ้ามีความสุขในการทำงานร่วมกับชมรม	.71
12. ในชมรมของข้าพเจ้า มีการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	.77
13. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในทีม ทุกคนร่วมกันแก้ไขปัญหาโดยไม่กล่าวโทษใคร	.77
14. ทุกคนในทีมให้เกียรติในการทำงานร่วมกัน	.76
15. ประธานชมรมยอมรับผลสะท้อนจากคณะกรรมการและร่วมกันปรับปรุงหรือพัฒนา	.65
16. คณะกรรมการในชมรมมีการทำงานด้วยกันอย่างราบรื่น	.76
17. คณะกรรมการชมรมมีการแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวางในที่ประชุม	.72
18. คณะกรรมการมีความกระตือรือร้นในการจัดกิจกรรมโครงการ	.77

ตารางที่ 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	องค์ประกอบ 1 ค่าการร่วม (Communalities)
19. เมื่อเกิดปัญหาในการเรียน เพื่อนๆในชมรมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	.59
20. การทำงานในชมรมทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจถึงความสำคัญของทีมงาน	.57
% of Variance	71.86
Eigenvalues	14.37

ผลการจัดตัวแปรเข้าองค์ประกอบพบว่าตัวแปรที่วิเคราะห์ทั้งหมด 20 ตัวแปร สามารถจัดองค์ประกอบได้ 1 องค์ประกอบ มีค่าไอแกน (Eigen value) เกิน 1.00 ซึ่งองค์ประกอบสามารถอธิบายความผันแปรได้ทั้ง 20 ตัวแปร สามารถอธิบายความแปรปรวนรวมของตัวแปรทั้งหมดได้ ร้อยละ 71.86

1.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจด้านภาวะผู้นำ มีค่า KMO เท่ากับ 0.95 ซึ่งมากกว่า 0.80 แสดงว่าตัวแปรชุดนี้มีความเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบในระดับดีมาก ตามเกณฑ์ของ Kim and Mueller และผลการทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity พบว่าตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 แสดงว่าตัวแปรต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบได้ ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงการวัดค่า KMO และการทดสอบ Bartlett's test ด้านภาวะผู้นำ

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy		0.95
Approx. Chi-Square		9334.48
Bartlett's Test of Sphericity	Df	190
	Sig	.000

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจด้วยวิธีหมุนแกนวิธีแวริแมกซ์ (Varimax) ด้านภาวะผู้นำ

องค์ประกอบ	องค์ประกอบ		ค่าการร่วม (Communalities)
	1	2	
1. ข้าพเจ้ารับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชมรม		.848	.77
2. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ข้าพเจ้ายอมรับความคิดเห็นและพร้อมแก้ไข		.862	.88
3. ข้าพเจ้าให้กำลังใจบุคคลในทีมที่ทำงานสำเร็จ		.846	.79
4. เมื่อกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการแล้ว ข้าพเจ้าต้องทำให้สำเร็จตามเป้าหมาย	.666	.581	.78
5. ข้าพเจ้าให้เกียรติสมาชิกในชมรม	.581	.578	.67
6. ข้าพเจ้าชอบคิดค้นวิธีการใหม่ๆ ในการทำงาน	.768		.72
7. การตัดสินใจดำเนินการเรื่องใด ข้าพเจ้านึกถึงส่วนรวมก่อนตนเอง	.707		.70
8. เมื่อผลการดำเนินงานของชมรมไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ข้าพเจ้าจะวิเคราะห์หาทางแก้ไข	.755		.76
9. ข้าพเจ้าให้กำลังใจสมาชิกในทีม	.729		.73
10. เมื่อมีส่วนในข้อผิดพลาด ข้าพเจ้าจะยอมรับ	.810		.75
11. การทานของข้าพเจ้าเป็นที่ไว้วางใจของอาจารย์ที่ปรึกษาชมรม	.840		.75
12. ข้าพเจ้าสามารถสื่อสารกับนักศึกษาในชมรมได้เป็นอย่างดี	.778		.64
13. ข้าพเจ้าประสานงานกับอาจารย์ที่ปรึกษาด้วยความราบรื่น	.840		.77
14. การตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ข้าพเจ้าทำตามกติกาของกลุ่ม	.616		.62
15. ข้าพเจ้าได้พัฒนาความเป็นผู้นำของตนเองเป็นอย่างยิ่งเมื่อได้ทำงานชมรม	.642	.604	.78
16. งานของชมรมนักศึกษา ทำให้ข้าพเจ้าได้เห็นความสำคัญของผู้นำและผู้ตามที่ดี	.638	.511	.67
17. ข้าพเจ้าสามารถขอความช่วยเหลือคณะกรรมการและสมาชิกชมรมได้	.731		.73

ตารางที่ 6 (ต่อ)

องค์ประกอบ	องค์ประกอบ		ค่าการร่วม (Communalities)
	1	2	
18. ชมรมของข้าพเจ้ามีการทำงานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน	.768		.80
19. ชมรมของข้าพเจ้ามีผลการดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย	.709		.72
20. ข้าพเจ้าได้รับการยอมรับจากคณะกรรมการและสมาชิกชมรม	.742		.70
% of Variance	57.23	12.77	
Eigenvalues	15.77	1.93	

ผลการจัดตัวแปรเข้าองค์ประกอบพบว่าตัวแปรที่วิเคราะห์ทั้งหมด 20 ตัวแปร สามารถจัดองค์ประกอบได้ 2 องค์ประกอบ มีค่าไอแกน (Eigen value) เกิน 1.00 ซึ่งแต่ละองค์ประกอบสามารถอธิบายความผันแปรได้ทั้ง 20 ตัวแปร ทั้ง 2 องค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนรวมของตัวแปรทั้งหมดได้ร้อยละ 70.00 โดยองค์ประกอบที่ 1 สามารถอธิบายได้ร้อยละ 57.23 องค์ประกอบที่ 2 สามารถอธิบายได้ร้อยละ 12.77

ตารางที่ 7 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความร่วมมือในการทำงาน การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง

ด้าน	ก่อนการทดลอง	N	mean	S.D.	df	t
ทักษะความร่วมมือ	กลุ่มควบคุม	28	4.03	.57	54	.18
	กลุ่มทดลอง	28	4.21	.33		
การทำงานเป็นทีม	กลุ่มควบคุม	28	4.11	.55	54	.21
	กลุ่มทดลอง	28	4.27	.42		
ภาวะผู้นำ	กลุ่มควบคุม	28	4.20	.50	54	.51
	กลุ่มทดลอง	28	4.24	.38		

จากตารางที่ 7 พบว่าระยะก่อนการทดลองระดับความร่วมมือในการทำงาน การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

2. หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ผู้นำชมรมนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชในกลุ่มทดลองมีระดับความร่วมมือในการทำงาน การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .0

ตารางที่ 8 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความร่วมมือในการทำงาน การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

ด้าน	หลังการทดลอง	N	mean	S.D.	df	t
ทักษะความร่วมมือ	กลุ่มทดลอง	28	4.65	.32	54	.00*
	กลุ่มควบคุม	28	4.30	.34		
การทำงานเป็นทีม	กลุ่มทดลอง	28	4.73	.29	54	.00*
	กลุ่มควบคุม	28	4.17	.40		
ภาวะผู้นำ	กลุ่มทดลอง	28	4.80	.29	54	.00*
	กลุ่มควบคุม	28	4.31	.48		

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 พบว่าระยะหลังการทดลองระดับความร่วมมือในการทำงาน การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นในทุกด้าน

อภิปรายผล

(1) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของทักษะความร่วมมือ มี 2 องค์ประกอบคือ การร่วมมือดำเนินงานของชมรมนักศึกษา และการแสดงพฤติกรรมความร่วมมือ สามารถอธิบายความแปรปรวนรวมของตัวแปรทั้งหมดได้ร้อยละ 71.81 นั้นแสดงถึงว่าทักษะความร่วมมือจะต้องพิจารณาถึง 2 เรื่อง คือ ด้านการร่วมมือในการดำเนินงาน และการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมความร่วมมือ ด้านที่ 2 การทำงานเป็นทีม ซึ่งมีองค์ประกอบเดียว เป็นการให้ความหมายเป็นองค์รวมไม่สามารถแยกเป็นองค์ประกอบได้ สามารถอธิบายความแปรปรวนรวมของตัวแปรทั้งหมดได้ร้อยละ 71.86 แสดงให้เห็นว่าลักษณะของการทำงานเป็นทีมเป็นพฤติกรรมที่เป็นองค์รวมไม่สามารถแยกเป็นองค์ประกอบย่อย ดังนั้น การพัฒนาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมจึงจำเป็นต้องทำกิจกรรมเป็นองค์รวมไม่ว่าจะเป็นการร่วมกันวางแผน ร่วมกันดำเนินงาน รวมถึงร่วมกันติดตามประเมิน อีกทั้งคุณลักษณะของบุคคลที่อยู่ในทีมก็จะต้องพิจารณาร่วมกันทั้งหมด ซึ่งการที่มีองค์ประกอบด้วยเป็นลักษณะของพฤติกรรมเฉพาะ ซึ่ง Fabriger (2012 : 6) ได้กล่าวถึง การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจว่าการมีองค์ประกอบเดียวเป็นลักษณะของพฤติกรรมที่มีลักษณะเฉพาะซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ ด้านที่ 3 ภาวะผู้นำ มี 2 องค์ประกอบ คือ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของผู้นำ และความสามารถนำทีมไปสู่เป้าหมาย สามารถอธิบายความแปรปรวนรวมของตัวแปรทั้งหมดได้ร้อยละ 70.00 จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำจะต้องมีคุณลักษณะบุคลิกภาพของการเป็นผู้นำที่ดีและการสามารถจูงใจทีมงานไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

(2) การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเพื่อส่งเสริมทักษะความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ มี 12 กิจกรรม มีค่าความสอดคล้องในระดับเหมาะสมมาก และความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.90, 2.91 จากคะแนนเต็ม 3 จะเห็นได้ว่าชุดกิจกรรมแนะแนวได้พัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์องค์ประกอบและการจัดทำขึ้นมีการให้ความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญถึง ความสอดคล้องของกิจกรรมและพฤติกรรมที่ต้องการส่งเสริม และความเหมาะสมของกิจกรรมซึ่งมีค่าความสอดคล้องและความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งผู้วิจัยได้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชมรมและได้ถามความสอดคล้องและความเหมาะสมของผู้เข้าเป็นกลุ่มทดลอง หลังจากนั้นมีการปรับกิจกรรมและนำไปใช้จริงในกลุ่มทดลอง เป็นการดำเนินการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีหลายขั้นตอนเพื่อให้คุณภาพของชุดกิจกรรมเกิดขึ้นและมั่นใจได้ว่าชุดกิจกรรมนี้สามารถนำไปใช้กับกลุ่มทดลองได้เป็นอย่างดี

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

(3) ผลจากการทดลอง มีดังนี้ 1) ก่อนการทดลองผู้นำชมรมนักศึกษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีระดับความร่วมมือในการทำงาน การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ไม่แตกต่างกัน 2) หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีระดับความร่วมมือในการทำงาน การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากชุดกิจกรรมแนะแนวที่พัฒนาขึ้นเป็นกิจกรรมที่เคลื่อนไหวสนุกสนานท้าทายความสามารถทำให้กลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้จากกิจกรรมและนำไปสู่การสรุปเนื้อหาสาระและการนำไปสู่องค์ความรู้ การเรียนรู้โดยกิจกรรมทำให้ผู้เข้าอบรมมีความน่าสนใจไม่น่าเบื่ออีกทั้งเพิ่มความสนุกสนาน กิจกรรมจัดให้มีการทำงานร่วมกันในกลุ่มย่อยของกลุ่มตัวอย่างและมีการแข่งขันกับอีกกลุ่มซึ่งเป็นการท้าทายความสามารถและสร้างแรงบันดาลใจในการทำให้เกิดพลังของทั้งบุคคลและทีมที่จะเอาชนะกับอุปสรรคที่เกิดขึ้น สาเหตุนี้จึงนำไปสู่คะแนนทักษะ 3 ทักษะ ได้แก่ ด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับมหาวิทยาลัย

1.1 ผลการวิจัยพบว่าผู้นำชมรมนักศึกษาที่เข้าร่วมในกลุ่มทดลองมีการพัฒนาทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวผู้นำสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรมีนโยบายในการสนับสนุนการฝึกอบรมด้วยกิจกรรมแนะแนว ซึ่งเน้นการทำกิจกรรมที่เคลื่อนไหวได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนผู้นำชมรมนักศึกษาในทีมทำให้ได้แสดงศักยภาพของการเป็นผู้นำได้อย่างเต็มความสามารถ

1.2 จากข้อค้นพบที่ผู้นำชมรมนักศึกษาเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์และควรนำไปพัฒนาชมรมอื่น ๆ ต่อไป ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงควรมีนโยบายในการพัฒนาผู้นำชมรมในแต่ละจังหวัดให้กว้างขวางต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการสำหรับฝ่ายกิจการนักศึกษา ของมหาวิทยาลัย

2.1 ผลการครั้งนี้เป็นการพัฒนาการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษาสามารถใช้ชุดกิจกรรมและได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้นำชมรมนักศึกษาเพื่อให้มีทักษะตามศตวรรษที่ 21

2.2 ผู้นำชมรมให้ความเห็นว่าชุดกิจกรรมแนะแนวมีความเหมาะสม สอดคล้อง และมีความเชื่อมั่นว่าจะนำไปใช้ในการทำงานกับชมรมนักศึกษา ดังนั้น ผู้ที่รับผิดชอบงานกิจกรรมนักศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้นำชมรมให้มีการนำไปใช้ในการทำงานต่อไป

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 การวิจัยครั้งนี้เน้นการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำของผู้นำชมรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยที่ผู้ที่จัดกิจกรรมจะเป็นวิจัยและคณะซึ่งหากมีการทำวิจัยครั้งต่อไป อาจเป็นการพัฒนาแกนนำผู้นำชมรมนักศึกษาให้เป็นต้นแบบเพื่อการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นการขยายการพัฒนาให้เพิ่มมากขึ้นได้อย่างรวดเร็ว

3.2 ในการวิจัยครั้งนี้ได้เน้นกิจกรรมแนะแนวที่มีลักษณะการเคลื่อนไหวและกระบวนการทำงานร่วมกันหากมีการวิจัยครั้งต่อไป อาจนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาเพิ่มเติมจากกิจกรรมนี้ได้

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

เอกสารอ้างอิง

Fabriger, R & Wegener. (2012). *Exploratory Factor Analysis*. New York: ox Ford University Press.

Gillies M. Robyn. (2007). *Gooperative Learning Integrating Theory and Practice*. Sage Publications, London and New York.

Gibson, J.L., Ivancevich, J.M., & Donnelly, J.H. (1997). *Organization Behavior Structure Process*. (9th ed). New York: McGraw-Hill.

Ivancevich M. John. (2014). *Organizational Behavior and Management*. Irwin: Mc Graw Hill.

Kerdpithak, P. (2002).*"Kānphatthanākitkamnænæodānkānsuksānaipramūansārachutwichākānphatthanākhruangmư̄ lækitkamnænæo"* [Developing the Education Counseling Activity, in Tools Development and Guidance Activities Textbook] (Unit 10, p.81). Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2545). การพัฒนากิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษา. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว* (หน่วยที่ 10, น. 81) นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Lewin K. (1947). *Frontiers in Group Dynamics: Concept, Method and Reality in Social Science; Social Equilibria and Social Change. Human Relations*, 1947(ฉบับที่1): 5-41.

Panich,W.(2015)."*Thaksadānkhwāmrūammư̄thamngānpenthīm*"[CollaborativeTeamworkSkills].RetrievedonOctober10,2018,fromascspetcharat.blogspot.com/ 2017/ 05/ blog-spot.html

วิจารณ์ พานิช. (2560). *ทักษะด้านความร่วมมือทำงานเป็นทีม*. สืบค้นจาก ascspetcharat.blogspot.com /2017/05/blog-spot.html, สืบค้นเมื่อ 7/10/61.

Planning Division. (2014 – 2018). *"Khrōngkān ronnarong læ fư̄nfū chomromnaksuksā"* [The Campaign and Rehabilitation of Student Club Project]. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.

กองแผนงาน. (2557-2561). *โครงการรณรงค์และฟื้นฟูชมรมนักศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Plenchit, S. (2015). *"Thaksakānbǭrihān nai satawatthī Yīsip'et khǭngphūbǭrihān sathānsuksākhanphư̄thānSangkatsamnakngānkhētphư̄thīkānsuksāprathomsuksā nakhǭnpathom Khēt Nưng"* [21st Century School Administrator Skills under the Office of Nakhon Pathom Primary Educational Service Area 1] (Master's thesis, Non – printed Materials). Kanchanaburi Rajabhat University, Kanchanaburi

ศศิตา เพลินจิต. (2558). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.

Pongsriwat, S. (2002). *"Phāwakhwāmpenphūnām"* [Leadership]. Bangkok: S. Asiapress.

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2545). *ภาวะความเป็นผู้นำ*. กรุงเทพฯ: ส. เอเชียเพรส.

Redmond, K. (2016). *"Tūabongchī thaksaphāwaphūnām naisatawatthī Yīsip'et Samrapphūbǭrihān sathānsuksā khanphūthān"* [Indicators of 21ST Century Leadership Skills for Basic Education Administrators] Mahamakut Buddhist University, Nakhon Pathom.

กรรณิกา เรดมอนด์. (2559). *ตัวบ่งชี้ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.* มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, นครปฐม.

Student Affairs Department, Office of Educational Services. (2013). *"Khāokitkamnaksuksā"* [Student Activities News]. Retrieved on October 10, 2017, from http://www.stou.ac.th/Offices/Oes/OesPage/stclub/

ฝ่ายกิจการนักศึกษา สำนักบริการการศึกษา. (2556). *ข่าวกิจกรรมนักศึกษา.* เข้าถึงข้อมูล 10 ตุลาคม 2560. จาก http://www.stou.ac.th/Offices/Oes/OesPage/stclub/

Submanee, W. (1988). *"Kānnænæonairōngrīan"* [School Guidance]. Bangkok: Thai Wattana Panit.

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

วัชรี ทรัพย์มี. (2531). *การแนะแนวในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.

Thongdee, S., & Ramasoota, P. *"Nǣokhit naikānphatthanā kitkamnænǣo Nai pramūansārachutwicha Kānphatthanākhrūangmūe lækitkamnænǣo"* [Concepts of Guidance Activities Development, in Tools Development and Guidance Activities Textbook] (Unit 9, p.20-29). Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.

สมร ทองดีและปราณี รามสูต. (2545). แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว*. (หน่วยที่ 9, หน้า 20-29). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Wiratchai, N. (1999). *"Mōdēnlitrēn: Sathitwikhrǫ samrapkānwičhai"* [Lisrel Model: Statistical Methods in Research]. 3rd ed. Bangkok: Chulalongkorn University.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.